

Christoffer Pettersson Hernestig
Hållbarhetsstrateg
Christoffer.Pettersson-Hernestig@Trelleborg.se

Strategi för jämställdhetssäkrade beslut i Trelleborgs kommun

Bakgrund

Jämställdhet handlar om rättvisa, demokrati och delaktighet.

Jämställdhetspolitikens övergripande mål är att flickor, pojkar, kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Det förutsätter lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom livets alla områden och livets alla skeden. Där beslut fattas skapas jämställdhet och ojämställdhet. Därför måste jämställdhetsperspektiv finnas med i det dagliga arbetet för såväl förtroendevalda, chefer och handläggare.

Jämställdhet mellan kvinnor och män är en grundläggande statsrättslig norm och ett tydligt politiskt mål i Sverige. Redan under tidigt 1970-tal formades jämställdhetsfrågan till ett eget politiskt område och frågorna har sedan dess haft en central ställning i samhällsdebatten. Dessutom blir Barnkonventionen lag den 1 januari 2020 och således blir barnens rättigheter starkare; flickor och pojkar ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn.

Syfte

Syftet med jämställdhetssäkrade beslut är att fler kommuner ska kunna erbjuda flickor, pojkar, kvinnor och män en likvärdig service och att resurser ska fördelas jämställt till olika grupper av flickor, pojkar, kvinnor och män.

Centrala begrepp

Jämställdhet

Jämlikhet mellan könen. Kvantitativ jämställdhet handlar om jämn könsfördelning. Kvalitativ jämställdhet avser att villkor regler, rutiner, kultur, värderingar, normer, maktförhållanden är könsneutrala och inte präglade av givna förväntningar.

Jämställdhetsintegrering

Arbetsätt som innebär att jämställdhetsperspektiv ska finnas med när alla beslut fattas, på alla nivåer och i alla steg. Arbetet är ett generellt förbättringsarbete som brukar få övergripande positiva effekter.

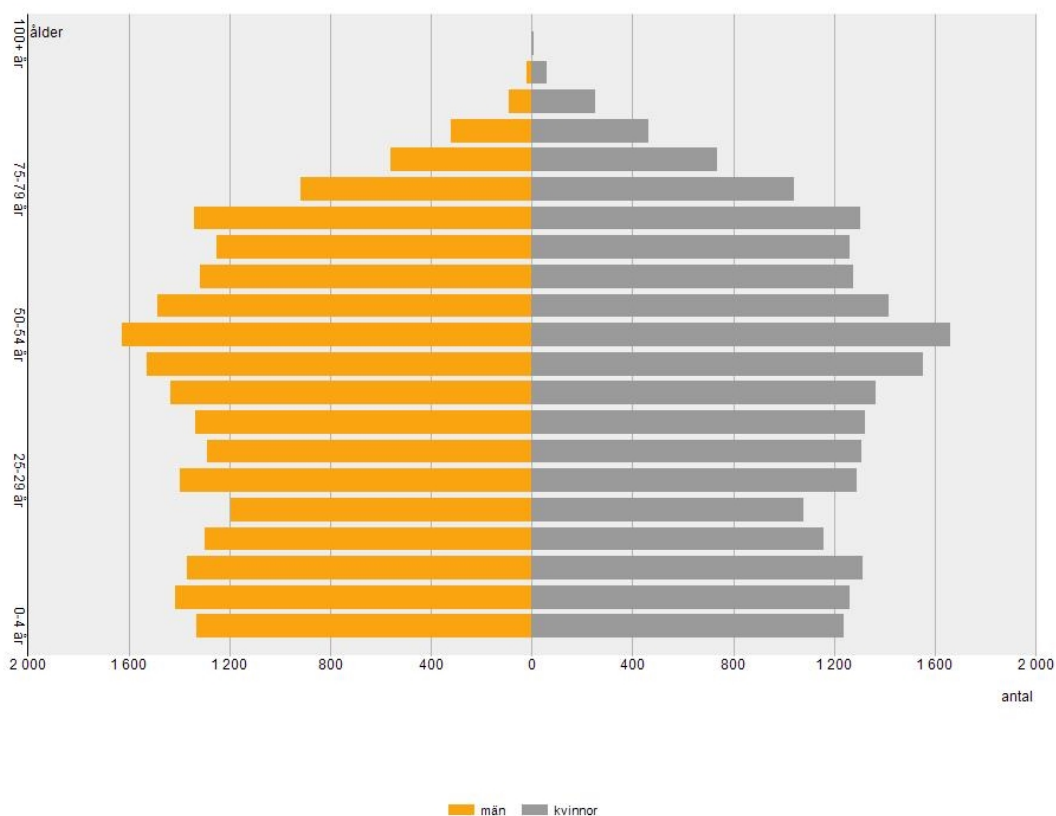
Jämlikhet

Jämlikhet handlar om alla individers lika värde avsett kön, ras, religion, social tillhörighet, m.m. I politiska sammanhang handlar det även om inflytande och sociala förhållanden. Jämlikhet kan motiveras från olika utgångspunkter, t.ex. religion, naturrättsliga föreställningar, liberalism, socialism och demokrati.

Demografisk fördelning i Trelleborgs kommun:

Att arbeta med jämställdhetsintegrering är att arbeta med förbättringsarbete. För att lyckas med ett hållbart förbättringsarbete krävs det både uthållighet och att frågan diskuteras.

Trelleborgs kommun har 44 902 stycken invånare (SCB, 2018), varav 22 281 stycken (49,6 %) är kvinnor och 22 521 stycken (50,4 %) är män. Det vill säga att Trelleborgs kommuns demografiska könsfördelning är relativt jämställd, det finns ungefär lika många män som kvinnor. Således bör även beslut som tas i kommunen vara jämställda och gynna alla grupper av flickor, pojkar, kvinnor och män.

Figur 1 Befolkningspyramid Trelleborgs kommun 2018 (källa: SCB)

Pågående jämställdhetsarbete i Trelleborgs kommun

En satsning som pågått i Trelleborgs kommun under 2019 är Sveriges kommuners och regioners (SKR) projekt Modellkommuner som arbetar med jämställdhetsintegrering.

Inom detta arbete har Trelleborgs kommun genomfört ett gediget arbete – presentationer, förankring, strategiskt arbete, workshops – och nyckelpersoner och politiker i kommunen har blivit informerade om arbetet.

Jämställd ledning och styrning

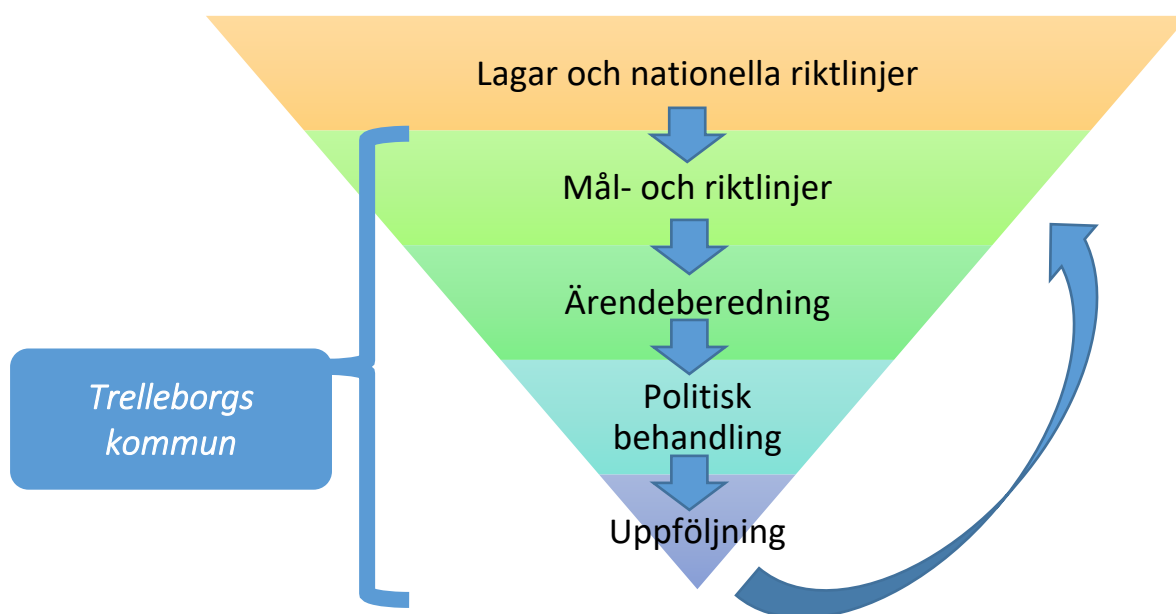
Det är självklart att flickor, pojkar, kvinnor och män ska få likvärdig service och en jämställd fördelning av resurser i Trelleborgs kommun. Jämställdhet är således en del av kommunernas ordinarie uppdrag och ska genomsyra och verka i alla kommunala processer.

Tydlig riktning

För att uppnå en lyckad jämställdhetsintegrering i Trelleborgs kommun krävs ett beslut om jämställdhetsåkring, vilket blir ett centralt beslut att fortsätta arbeta jämställdhetsperspektivet och att jämställdhet ska genomsyra *hela* verksamheten i Trelleborgs kommun - budgetprocessen, från målformulering och budgetberedning till verksamhetsplanering, beredningar och uppföljning.

Löpande styrning och uppföljning

Lagar och nationella riktlinjer ska sätta struktur för Trelleborgs kommun gällande mål- och riktlinjer, ärendeberedning, politisk behandling och uppföljning. Dessa hänger också ihop. Jämställdhetsarbete är en evig process och efter uppföljning ska nya mål- och riktlinjer prioriteras, antas och därefter sker fortlöpande arbete.

Figur 2 Jämställdhetsintegrering i ledning och styrning.

Gällande ansvar och organisation kopplat till målformulering har kommunfullmäktige det övergripande ansvaret för jämställdhetsintegrering samt att de övergripande målen integreras i budgetarbetet. Kommunstyrelsen och nämnder ansvarar för att bidra till att uppfylla de nationella jämställdhetspolitiska målen och för att formulera verksamhetsspecifika mätbara mål och åtaganden kopplade till jämställdhet. Dessa mål och åtaganden bör ingå i verksamhetsplaner och budget och kommunstyrelsen ansvarar för att stödja, samordna och följa upp nämndernas mål och åtaganden. Kommunens ledningsgrupp är på övergripande nivå ledningsgrupp för genomförande av uppsatta mål. Arbetsledare på alla nivåer har ett operativt ansvar för jämställdhetsarbetet och varje anställd förväntas ansvara för sin egen medverkan i arbetet med jämställdhetsintegrering.

I ledning och styrsystem ska jämställdhet finnas med och jämställdhetsperspektiv ska efterfrågas. Könsuppdelad statistik finns ofta tillgänglig i de flesta verksamheter i Trelleborgs kommun, men används inte alltid. Om man inte vet, ser man inte vad som behöver utvecklas och förbättras.

Jämställt budgetarbete

Jämställd budgetering, eller så kallad *gender budgeting*, är en metod som används för att analysera hur offentliga resurser fördelas utifrån ett jämställdhetsperspektiv och syftet är att förhindra att offentliga medel fördelas orättvist eller diskriminerande. Det kan exempelvis handla om en granskning av resurserfördelningen och hur den möter behoven hos olika grupper av flickor, pojkar, kvinnor och män. Kunskap och medvetenhet om budgetprocessen effekter kopplat till jämställdhet synliggör om resurser behöver omfördelas och är i förläggningen central för en jämställdhetssäkrad beslutsprocess.

Ärendeberedning

När ett ärende bereds inför politisk behandling ska jämställdhetsanalys genomföras. Exempelvis ska de konsekvenser ett eventuellt beslut får för olika grupper av flickor, pojkar, kvinnor och män analyseras. Det är centralt att de tjänstepersoner som formulerar beslutsunderlag och tjänsteskrivelser får tillräcklig kunskap för att möjliggöra en jämställdhetsanalys av det aktuella ärendet och dess innehåll.

En guide för jämställdhets- och jämlikhetssäkring i verksamhet och beslut behöver tas fram i Trelleborgs kommun. Guiden bör med fördel introduceras av arbetsledare/verksamhetsutvecklare och särskilt förankras i på ledningsnivå samt hos de tjänstepersoner som bereder ärenden och formulerar tjänsteskrivelser.

För att kommunens förtroendevalda ska ges möjlighet att bedöma om beslutsunderlaget ger tillräckliga förutsättningar för att fatta ett jämställdhetssäkrat beslut är det viktigt att den genomförda jämställdhetsanalysen redovisas i tillhörande tjänsteskrivelse. Trelleborgs kommun behöver således uppdatera mallar för tjänsteskrivelse för att implementera en jämställdhetsredovisning i beslutsunderlaget. Det kan exempelvis vara att beskriva vilka målgrupper som berörs eller påverkas av beslutet, både direkt och indirekt. Därefter kan det vara rimligt att beskriva hur olika grupper av flickor, pojkar, kvinnor och män berörs eller påverkas av ärendet (utifrån exempelvis resursfördelning eller olika behov och

upplevelser). Det är även viktigt att beskriva eventuella konsekvenser som beslut får för berörda målgrupper samt föreslår förslag på åtgärder för att komma till rätta med skillnader som saknar sakliga skäl. De flesta ärenden som berör människor påverkar grupper av flickor, pojkar, kvinnor och män på olika sätt. Om Ärende inte berör någon av dessa grupper eller om en jämställdhetsanalys ändå inte genomförs, ska det nämnas och motiveras i tjänsteskrivelsen. Med anledning av detta bör tjänstepersoner som formulerar beslutsunderlag och tjänsteskrivelser ges en introduktion och genomgång av mallen samt tillhörande anvisningar.

Politisk behandling

För att ytterligare underlätta bedömningen behöver förtroendevalda i Trelleborgs kommun kontinuerligt utbildas i jämställdhet och jämlikhet. Utbildningen ska fungera som ett stöd för förtroendevalda vid beslut och utbildningen ska ge förtroendevalda insikter i att beslut kan gynna/missgynna flickor, pojkar, kvinnor och män olika. Om ett beslut anses påverka en eller flera grupper starkt negativt kan då ärendet återremitteras eller så kan eventuella beslut kompletteras med nya uppdrag.

Därutöver förslås att gruppleddare för respektive parti bjuds in till att bli ambassadörer för jämställdhetsutveckling i Trelleborgs kommun. Dessa ambassadörer ska strategisk väljas och inom sina politiska uppdrag ska jämställdhetsintegrering och jämställdhetsutveckling ingå.

Åtgärder för genomförande

Genomförande av Trelleborgs kommuns vision och strategiska inriktningsmål förutsätter jämställdhetsintegrering som metod för att säkerhetsställa jämställd och rättvis kvalitet inom verksamheterna. För att lyckas krävs även olika aktiviteter och uppföljning av dessa.

Trelleborgs kommuns vision:

Trelleborg ska vara en framgångskommun med hög livskvalitet och en långsiktigt hållbar tillväxt.

Trelleborgs kommuns politiska inriktningsmål:

- **Tryggt och säkert samhälle:** Trelleborg ska förbättra tryggheten genom trygghetsskapande insatser och säkra offentliga platser.
- **Barn och ungas utvecklingsmöjligheter:** Trelleborgs kommun ska verka för att alla barn och ungdomar stimuleras och utvecklas för att lyckas så bra som möjligt i vuxenlivet. Trelleborgs kommun ska aktivt bidra till en attraktiv fritid för alla ungdomar.
- **Attraktivt näringsliv:** Trelleborg ska vara ett attraktivt val för på den regionala bostadsmarknaden. Trelleborg ska vara en attraktiv kommun för befintliga företag och för nyetableringar.

Åtgärder för jämställdhetsintegrering

För att uppnå kommunens vision och de politiska inriktningsmålen behövs en lyckad jämställdhetsintegrering. Kommunens förvaltningar och bolag ska:

1. Kontinuerligt könsuppdelat all individbaserad statistik (så långt det är möjligt) i verksamhetsplaner och delårsrapporter eller årsredovisningar.
2. Genomföra jämställdhetsanalyser inför beslut för att analysera konsekvenserna av besluten ur ett jämställdhetsperspektiv i tjänsteskrivelserna.
3. Ha verksamhetsspecifika mätbara mål och åtaganden som ökar jämställdheten, baserat på bland annat könsuppdelad statistik och jämställdhetsanalyser.
4. Följa upp jämställdhetsspecifika mål och åtaganden kontinuerligt i ordinarie budgetprocess.
5. Löpande analysera prioriterade processer i verksamheter ur ett jämställdhetsperspektiv.
6. Analysera budgeten ur ett jämställdhetsperspektiv.

Genomförande

För att genomföra angivna åtgärder föreslås följande:

- En guide utvecklas för att jämställdhets- och jämlikhetssäkring för såväl verksamheter som beslut i kommunen samt tillhörande anvisningar.

Ansvar: Kommunstyrelsen

- Utbildning i jämställdhetsintegrering vid introduktion för nyanställda och vid årlig e-utbildning i kommunens värderingar för befintlig personal.

Ansvar: Framtagande – Kommunstyrelsen. Genomförande - Alla nämnder och bolag.

- Förtroendevalda utbildas i jämställdhet och jämlikhet två gånger per mandatperiod, för att få en förståelse för hur beslut kan påverka grupperna flickor, pojkar, kvinnor och män olika.

Ansvar: Samtliga nämnder och bolag.

- Kvalitetsstrategifunktionerna får i ansvar att löpande bevaka jämställdhetsperspektivet i ordinarie uppföljningsarbete.

Ansvar: Alla nämnder och bolag.